

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

БАШИНСЬКИЙ Віталій Олександрович

УДК 336.7

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Валютні операції комерційного банку: сучасний стан та тенденції розвитку

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____Віталій БАШИНСЬКИЙ

Керівник роботи
Дема Дмитро Іванович
к.е.н., професор

Житомир – 2025

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, к.е.н., доц. Савченко Наталія Миколаївна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Віталій Олександрович БАШИНСЬКИЙ захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«__» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Башинський В.О. Валютні операції комерційного банку: сучасний стан та тенденції розвитку. – *Кваліфікаційна робота на правах рукопису.*

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, 2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади та практичні аспекти організації валютних операцій у комерційних банках України. Проведено аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку валютних операцій на прикладі АТ КБ «ПриватБанк». Обґрунтовано напрями удосконалення управління валютними операціями в умовах мінливої економічної ситуації та підвищених валютних ризиків. Запропоновано шляхи покращення діяльності банків у сфері валютного обслуговування клієнтів.

Ключові слова: валютні операції, комерційний банк, валютний ринок, валютний ризик, фінансовий аналіз, валютне регулювання, хеджування.

ABSTRACT

Bashynskyi V.O. Foreign exchange operations of a commercial bank: current state and development trends. – *Qualification work as a manuscript.*

Qualification work for obtaining the educational degree of Bachelor in the specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. – Polissia National University, 2025.

The qualification work explores the theoretical foundations and practical aspects of organizing foreign exchange operations in Ukrainian commercial banks. The current state and development trends of foreign exchange operations are analyzed using the case of JSC CB “PrivatBank”. Directions for improving the management of foreign exchange operations under volatile economic conditions and increased currency risks are substantiated. Ways to enhance banking activities in the field of foreign currency services for clients are proposed.

Keywords: foreign exchange operations, commercial bank, foreign exchange market, currency risk, financial analysis, currency regulation, hedging.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	7
Висновки до розділу 1	12
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	13
Висновки до розділу 2	21
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	22
В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ	22
Висновки до розділу 3	25
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ.....	33

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Міжнародні зв'язки комерційних банків, що розширюються, викликають об'єктивну необхідність вивчення умов розрахунків різними валютами, а валютні операції з кожним роком стають одними з основних операцій комерційних банків. Такі операції з клієнтами банківської установи є однією з основних базових операцій банку з міжнародними підприємствами та з бажаючими придбати чи продати іноземну валюту фізичними особами, тому вони впливають на конкурентоспроможність у сфері надання банківських послуг. Отже, дослідження сфери валютного обігу; набуває сьогодні особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню валютних операцій банків присвячені праці вітчизняних науковців, це: А. О. Безбожна, Т. В. Белікова, О. Д. Белобров, Е. І. Данілова, Ю. Б. Деркач, Ю. А. Іванов, К. В. Ковтуненко, О. А. Костюченко Д. В. Коробцова, В. Р. Нурієва, О. В. Лебідь, Л. О. Петик, О. В. Марченко, Р. О. Погребняк, Д. В. Попова, М. С. Рахман, Д. А. Сасонін, Т. П. Лучникова, О. В. Криворучко, Т. Г. Остапенко, А. С. Скорняков, К. О. Лихащенко, А. С. Чорнобай та ін. проте проблеми удосконалення валютних операцій потребують системних постійних досліджень, що стало предметом даної кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення особливостей валютних операцій в комерційних банках України та обґрунтування пропозицій щодо їх удосконалення. Для досягнення визначеної мети в кваліфікаційній роботі було поставлено та вирішено наступні завдання:

- розкрити економічний зміст валютних операцій та ознайомитися з нормативно-правовим регулюванням таких операцій;

- провести оцінку сучасного стану діяльності АТ КБ «ПриватБанк» в системі валютних операцій;
- запропонувати шляхи удосконалення діяльності АТ КБ «ПриватБанк» в системі валютних операцій.

Об'єктом дослідження є валютні операції комерційного банку. **Предметом дослідження** є теоретично-практичні та методично-організаційні аспекти валютних операцій комерційного банку за матеріалами АТ КБ «ПриватБанк».

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано методи, що базуються на системному аналізі економічних явищ. Для вирішення поставлених питань щодо дослідження системи валютних операцій банку застосовувались методи конкретизації, порівняння, аналогії, монографічний, абстрагування, синтезу, індукції, аналізу, дедукції, спостереження, табличний.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи, періодичні літературні джерела з проблем організації валютних операцій банку, регулятивні документи та дані звітності АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2024 роки.

Прикладне значення. У кваліфікаційній роботі було розкрито значення валютних операцій для комерційних банків, визначено сутність та класифікаційні ознаки валютних операцій комерційного банку; надана загальна характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк»; на основі виконаного аналізу валютних операцій даного банку були обґрунтовані шляхи покращення управління валютними операціями, а запропоновані удосконалення можуть бути використані АТ КБ «ПриватБанк» чи іншими комерційними банками.

Апробація. За темою кваліфікаційної роботи підготовлено такі тези:

1. Сучасні аспекти валютних операцій комерційних банків України, що опубліковані у збірнику матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції *«Розвиток фінансово-економічних відносин у*

суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків» (м. Кам'янець-Подільський, 04 квітня 2025 року). Кам'янець-Подільський: Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»;

2. Функціонування АТ КБ "Приватбанк" в умовах воєнного стану: фінансовий аспект, що опубліковані у збірнику матеріалів конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету *«Студентські наукові читання 2024»*. (28 листопада 2024 р.), м. Житомир: Поліський національний університет.

3. **Структура та обсяг кваліфікаційної роботи.** Кваліфікаційна робота містить вступ, три основні розділи, висновки до розділів та загальний висновок, список використаних джерел, додатки. Кваліфікаційну роботу викладено на 31 сторінці друкованого тексту, у тому числі: 7 таблиць та 1 рисунок, список використаних джерел нараховує 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Валютний ринок є важливою складовою фінансового ринку, де щодня здійснюються валютні операції між різними суб'єктами ринку. Ключовими учасниками валютних ринків є:

- валютні брокери, які здійснюють операції з валютою на замовлення клієнта;
- дилери, які проводять спекулятивні угоди з валютою;
- імпортери та експортери, які використовують валюту для розрахунків за товар чи послуги;
- інвестори, які купують і продають іноземні фінансові інструменти;
- комерційні банки;
- трейдери валютного ринку.

Серед всіх вказаних учасників валютного ринку комерційні банки вважаються ключовими. Для здійснення та проведення валютних операцій комерційний банк повинен мати ліцензію, видану центральним банком. Залежно від виду ліцензії на здійснення валютних операцій, якою володіє банк, його матеріальної бази та підготовленості кадрів, банк може виконувати всі або обмежене коло операцій з іноземною валютою.

У наукових джерелах [1, 6; 10; 18, 21; 24] існує низка трактувань поняття «валютні операції»:

- валютні операції – це фінансові операції, суть яких полягає у купівлі-продажі валютних цінностей або цінних паперів, номінальна вартість яких виражена у валюті, а також міжнародні грошові перекази у валюті;
- валютні операції – це врегульовані національним законодавством чи міжнародними угодами правочини, предметом яких є валютні цінності;
- валютні операції – це невід'ємна складова сучасних глобальних фінансів, що пов'язана з розвитком міжнародної діяльності господарюючих

суб'єктів, дедалі більшої інтеграції фінансового ринку окремих країни у фінансову систему світу;

- валютні операції в широкому розумінні – це низка послідовних дій з оформлення та оплати документів і угод, номінованих в іноземній валюті.

Вони можуть охоплювати всі види операцій банківської установи;

- валютні операції у вузькому значенні – це угоди з купівлі та продажу іноземної валюти [1, 6; 10; 18, 21; 24].

Отже, під визначення операцій з валютою підпадає перехід права власності на будь-які валютні цінності, а саме: національна або іноземна валюта; номіновані у валюті цінні папери; дорогоцінні метали у злитках. Виходячи з економічної сутності з'ясували, що валютні операції є об'єктом державного та банківського спостереження та контролю.

Валютні операції комерційних банків загалом характеризуються великими обсягами, істотною вартістю та витратами з організацією їх проведення, значнішими ризиками проти операцій у національній валюті.

Існує безліч підходів щодо класифікацій валютних операцій, серед них можна виділити загальні критерії поділу операцій на активні та пасивні. Пасивні валютні операції призводять до збільшення банківських ресурсів, а саме: сприяють формуванню власних ресурсів банку; дозволяють залучити вклади всіх видів; отримати міжбанківські кредити; виконати емісію власних цінних паперів, що. Натомість активні операції комерційного банку визначаються шляхом розміщення всіх мобілізованих ресурсів в іноземній валюті задля забезпечення ліквідності та отримання доходу [4, с. 47].

Класифікація валютних операцій за різними критеріями запропонована Д.В. Коробцовою, наведена в табл. 1.1.

Класифікація валютних операцій

Критерій	Характеристика
термін виконання	– капітальні – довгострокові інвестиції та кредити, розрахунки, зобов'язання, які за термінами виконання перевищують 180днів. Сюди входять інвестиції в основний капітал і портфельні інвестиції, відстрочки по експортно-імпортних зобов'язаннях на термін більше ніж 180днів; – поточні – обмежені терміном до 180днів для остаточного розрахунку за зобов'язаннями. – касові та термінові угоди закриваються у термін не більше 2 діб.
тип операцій суб'єктів господарювання	– операції, в яких задіяні нерезиденти; – операції, що здійснюються резидентами України.
призначення	– валютні арбітражні операції, що здійснюються у власних інтересах; – клієнтські: здійсненні в інтересах клієнтів або третіх осіб.
тип валютних цінностей, використовуваних при угодах	– операції з валютою та цінними паперами, номінованими у валюті; – операції з національною валютою України між резидентами та нерезидентами; – операції з дорогоцінними металами та камінням.
тип операції	– конверсійні - операції по обміну (купівля або продаж) готівкової і безготівкової іноземної валюти або декількох валют на інші; – депозитні операції щодо залучення вкладів грошових коштів в іноземній валюті від клієнтів, як фізичних, так та юридичних осіб і інших банків.
характер угоди	– обслуговування рахунків клієнтів, відкритих в іноземній валюті. Включає нарахування відсотків, надання овердрафту, виконання доручень клієнта та контроль за рухом коштів; – забезпечення торгівлі іноземною валютою на території України; – здійснення міжнародного кредитування; – накопичення інвалюти в економіці; – забезпечення імпортно-експортних операцій клієнтів; – кореспондентські зв'язки з банківськими установами на території України та за кордоном; – неторговельні операції з валютою, зокрема: робота з готівковою валютою, випуск дебетових та кредитних карток (включаючи їх обслуговування), інкасо, виставлення акредитивів та оплата, робота з дорожніми чеками.

Джерело: інформація [18, с. 157-158].

Окремої уваги заслуговують такі види валютних операцій як:

- видача гарантій;
- експортно-імпортний валютний контроль;

- консультації для клієнтів банку щодо зовнішньоекономічної діяльності, поліпшення якості укладених контрактів.
- купівля-продаж валюти за рахунок та за дорученням клієнтів банку;
- за дорученням клієнтів банку проведення розрахунків в іноземній валюті у всіх прийнятих у міжнародній практиці формах (документарний акредитив, інкасо та банківський переказ);
- хеджування угод клієнтів [8; 13;17; 20].

Усі наведені операції є важливими для комерційних банків і за прибутковістю, і за значимістю обслуговування клієнтів банку

Нині чинна база у сфері валютного регулювання містить понад 50 нормативно-правових актів, які прямо чи опосередковано визначають порядок ведення валютної діяльності та встановлюють певні обмеження [6, с. 16]. Основним з них є Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції», який регламентує режим валютних операцій на території України, встановлює загальні засади валютного регулювання, розкриває повноваження державних установ і функції фінансових установ і фізичних осіб щодо валютних операцій, встановлює права та обов'язки учасників валютних відносин, порядок валютного регулювання, передбачає відповідальність за порушення валютного законодавства [32].

Закон України "Про валюту та валютні операції є базовим, який визначає повноваження Національного банку України (НБУ) в сфері валютного регулювання, а також умови та порядок здійснення валютних операцій:

Державне регулювання для стабілізації валютного ринку здійснюється Національним банком України з метою вжиття наступних основних заходів щодо його протидії валютним ризикам та підтримки розвитку національної економіки:

- НБУ визначає, які операції комерційними банками з іноземною валютою можуть проводитись, в яких випадках потрібна ліцензія або дозвіл;

- НБУ встановлює правила та положення для всіх суб'єктів валютного ринку, включно з комерційними банками, для стабілізації резервів на валютному ринку;

- НБУ здійснює моніторинг валютних операцій комерційних банків та при порушенні ними правил застосовує штрафні санкції;

- НБУ здійснює нагляд за діяльністю комерційних банків для забезпечення їх фінансової стійкості та стабільності банківської системи.

У 2025 році основні норми валютного регулювання в Україні залишаються незмінними, але з'являються нові зміни та уточнення. Нові зміни у валютному регулюванні з травня 2025 року (НБУ пом'якшує деякі валютні обмеження і запроваджує стимулюючу валютну лібералізацію) дозволяють підприємствам ширше здійснювати валютні операції, а також роблять простішою цю процедуру для малих операцій. Водночас, регулювання залишається одним з важливим елементів стабільності фінансової системи та контролю за валютними операціями комерційних банків.

Висновки до розділу 1

1. Валютні операції дозволяють банкам збільшувати масштаби своєї діяльності, розширювати клієнтську базу, спектр операцій і дохід, диверсифікувати активи. Вони позитивно позначаються на рівні ділової репутації банку, а також кваліфікації його персоналу і керівників.

2. Важливо відрізнити контрольну діяльність банку у сфері валютних операцій від валютного контролю, який здійснює НБУ. Контроль за дотриманням валютного законодавства покладено на банки, які здійснюють валютні операції, але покарання за його невиконання визначаються НБУ або іншими відповідними органами.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

АТ КБ «ПриватБанк» є найбільшим за обсягами активів українських банків та є лідером роздрібного банківського ринку України. АТ КБ «ПриватБанк» зареєстрований у березні 1992 року та здійснює власну діяльність з березня 1992 року відповідно до виданих ліцензії Національного банку України (НБУ).

В нинішніх нестабільних умовах АТ КБ «ПриватБанк» представляє собою життєво важливу інфраструктуру для української економіки. Цей банк є одним із найдинамічніших кредиторів країни та одним із найбільших платників податків до державного бюджету за розміром податків та дивідендів. Зокрема, з моменту націоналізації та подальшої докапіталізації у 2016 р. в розмірі 155 млрд грн державі було сплачено більше 200 млрд грн дивідендів і податку на прибуток.

Показники ефективного управління АТ КБ «ПриватБанк» підкреслюють його високі фінансові та направленість до сталого розвитку. Навіть у ці важкі воєнні роки, банк залишається прибутковим і з року в рік покращує свою діяльність. Банк стабільно формує свій інноваційний шлях. Надаючи надійні цифрові послуги у поєднанні з розвиненою платіжною інфраструктурою АТ Величезним інноваційним внеском банку є послуги, які дозволяють приймати платежі через смартфон. Суттєва трансформація, яку пройшов АТ КБ «ПриватБанк», організована незалежна наглядова рада та успішне корпоративне управління уможливили стабільний прибуток і надходження дивідендів. КБ «ПриватБанк» робить значний внесок у фінансову стабільність України.

Аналіз динаміки та структури активів АТ КБ «Приватбанк» (табл.2.1) свідчить, що активи банку на 01.01.2025 р. становили 761461 млн. грн., а це більше 20% від загальних активів банківської системи України.

Аналіз динаміки та структури активів АТ КБ «Приватбанк»

Показники	на 01.01. 2020 р	на 01.01. 2021 р	на 01.01. 2022 р	на 01.01. 2023 р	на 01.01. 2024 р	на 01.01. 2025 р
Активи всього, млн. грн	309723	382525	401296	540596	680008	761461
в т.ч. Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	45894	49911	52835	94194	152282	151768
Кредити та аванси банкам	27118	25059	26243	103837	134237	56898
Кредити та аванси клієнтам	59544	55021	68218	68084	92019	112761
Інвестиційні цінні папери	152157	221661	222277	239752	271874	375094
Інші активи	25010	30873	31723	34729	29596	64940
Активи всього, %	100	100	100	100	100	100
в т.ч. Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	14,8	13,0	13,2	17,4	22,4	19,9
Кредити та аванси банкам	8,8	6,6	6,5	19,2	19,7	7,5
Кредити та аванси клієнтам	19,2	14,4	17,0	12,6	13,5	14,8
Інвестиційні цінні папери	49,1	57,9	55,4	44,3	40,0	49,3
Інші активи	8,1	8,1	7,9	6,4	4,4	8,5

Джерело: розраховано за даними [41].

Протягом 2024 р. активи АТ КБ «Приватбанк» зросли на 81453 млн грн. чи на 12,0%, за досліджуваний період (з 01.01.2020 р. по 01.01.2025 р.) збільшилися на 451738 млн. грн чи в 2,5 рази. На початок 2025 р. інвестиційні цінні папери, грошові кошти і їх еквіваленти, кредити та аванси клієнтам становлять основну частину активів АТ КБ «Приватбанк» – відповідно 49,3% (+9,3% до попереднього р.), 19,9 % (-2,5%) і 14,8 (+1,3%).

Динаміка власного капіталу АТ КБ «Приватбанк» та його структура проаналізована в таблиці 2.2. Власний капітал АТ КБ «Приват-Банк» на 01.01.2025 р. становив 84846 млн. грн (12,5% від всього капіталу), що більше

від рівня на 01.01.2024 р. на 27057 млн. грн чи на 46,8%, та більше від показника на 01.01.2020 р. на 30317 млн. грн чи на 55,6%.

Таблиця 2.2

Динаміка та структура власного капіталу АТ КБ «Приватбанк»

Показники	на 01.01. 2020 р	на 01.01. 2021 р	на 01.01. 2022 р	на 01.01. 2023 р	на 01.01. 2024 р	на 01.01. 2025 р
Власний капітал, млн грн	54529	52825	66615	57789	84846	99144
в т.ч.						
Акціонерний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	206060
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	23
Інші резерви	-660	-2248	-4091	-15168	-1741	2558
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174	12174
Загальні резерви та інші фонди	6850	8481	9696	11449	12959	14847
Накопичений дефіцит	-169918	-171665	-157247	-156749	-144629	-136518
Власний капітал, %	100	100	100	100	100	100
в т.ч.						
Акціонерний капітал	377,9	390,1	309,3	356,6	242,9	207,8
Емісійний дохід	0,042	0,044	0,035	0,04	0,027	0,0
Інші резерви	-1,2	-4,3	-6,1	-26,2	-2,1	2,6
Результат від операцій з акціонером	22,3	23	18,3	21,1	14,3	12,3
Загальні резерви та інші фонди	12,6	16,1	14,6	19,8	15,3	15,0
Накопичений дефіцит	-311,6	-325	-236,1	-271,2	-170,5	-137,7

Джерело: розраховано за даними [41].

Номінальна зареєстрована вартість акціонерного капіталу АТ КБ «Приват-Банк» протягом досліджуваного періоду не змінювалася та станом на 01.01.2025 р. дорівнювала 206060 млн.грн. З огляду на збитки минулих років, що були спричинені управлінням попередніх бенефіціарних власників, АТ КБ «Приват-Банк» має накопичений дефіцит [30], але він щорічно зменшується. Накопичений дефіцит АТ КБ «Приват-Банк» на 01.01.2025 р. еквівалентний сумі 136518 млн. грн, що менше від суми на 01.01.2024 р. на 8111 млн. грн чи на 5,6% та менше від суми на 01.01.2020 р. на 33400 млн. грн чи на 19,4%.

Зміна зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» проаналізована в таблиці 2.3.

Зобов'язання АТ КБ «Приват-Банк» на 01.01.2025 р. досягли рівня в 662317 млн. грн (87,0% від всього капіталу), що більше від суми на 01.01.2024 р. на 67155 млн. грн чи на 11,3%, та більше від суми на 01.01.2020 р. на 407123 млн. грн чи в 2,6 рази.

Таблиця 2.3

Динаміка та структура зобов'язань АТ КБ «Приватбанк»

Показники	на 01.01. 2020 р	на 01.01. 2021 р	на 01.01. 2022 р	на 01.01. 2023 р	на 01.01. 2024 р	на 01.01. 2025 р
Зобов'язання, млн.грн	255194	329700	334681	482807	595162	662317
В т.ч.						
Кошти клієнтів	240621	312708	325303	471970	555525	621596
Інші залучені кошти	14573	16992	9378	10837	39637	40721
Зобов'язання, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100
В т.ч.						
Кошти клієнтів	94,3	94,8	97,2	97,8	93,3	93,9
Інші залучені кошти	5,7	5,2	2,8	2,2	6,7	6,1

Джерело: розраховано за даними [41].

На початок 2024 р. кошти клієнтів становлять основну частину капіталу АТ КБ «Приватбанк» – 81,6% та найбільшу частину зобов'язань банку - 93,3%. АТ КБ «Приват-Банк» на 01.01.2025 р. залучили від клієнтів 621596 млн. грн, що більше від суми на 01.01.2024 р. на 66071 млн. грн чи на 11,9%, та більше від суми на 01.01.2020 р. на 380975 млн. грн чи в 2,6 рази.

Результатом ефективної діяльності АТ КБ «Приват-Банк» в 2024 р. став рекордний прибуток (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Фінансові результати АТ КБ «Приватбанк», млн. грн

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Прибуток/(збиток) до оподаткування	24296	32609	35067	34672	72766	81004
Витрати (дохід) на податок на прибуток	6	0	17	4474	35001	40863
Чистий прибуток/(збиток) за рік	24296	32609	35050	30198	37765	40141
Інший сукупний дохід (витрати)	-1543	1974	-1818	-10984	13450	4369
Усього сукупного доходу	22753	34583	33232	19214	51215	44510

Джерело: розраховано за даними [41].

Завдяки виваженому фінансовому управлінню АТ КБ «Приват-Банк» отримав в 2024 р. чистий прибуток у розмірі 40141 млн. грн., що краще від 2023 р. на 2376 млн. грн чи на 6,3% та більше від рівня прибутку в 2020 р. на 15845 млн. грн чи на 65,2%. АТ КБ «Приват-Банк» як платник податків за результатами 2024 р. зробив вагомий внесок до державного бюджету, а саме 40836 млн грн у вигляді податку на прибуток [30].

АТ КБ «Приват-Банк» залишається беззаперечним лідером на ринку фінансових послуг, обслуговуючи клієнтів як на території України, так і закордоном [30]. За фінансовими показниками АТ КБ «Приват-Банк» залишається успішним навіть не зважаючи на повномасштабне вторгнення.

Традиційними операціями із іноземною валютою у АТ КБ «ПриватБанк» можна вважати такі:

- поточні та розрахункові рахунки в іноземній валюті та банківські депозити.
- перекази в іноземній валюті.
- готівкова купівля та продаж іноземної валюти.
- робота з похідними фінансовими інструментами в іноземній валюті.
- обслуговування клієнтів за операціями з іноземною валютою.

При здійсненні валютних операцій АТ КБ «Приват-Банк» пропонує низку послуг:

- безкоштовне відкриття валютного рахунку в «Приват24 для бізнесу». зарахування коштів у день надходження переказу;
- валютно-обмінні операції;
- вигідні тарифи без прихованих комісій;
- експертиза валютного контракту;
- зручні сервіси «Приват24 для бізнесу»;
- професійні безкоштовні консультації та персональний валютний менеджер;
- швидкі розрахунки з широкою кореспондентською мережею та SWIFT gpi.

Важливо, що в основі всіх валютних операцій покладено застосування валютного курсу, як ціни на іноземну валюту.

Динаміка курсів обміну валют наведена в таблиці 2.5. Усі валютні операції комерційного банку пов'язані з валютним ризиком, як ризиком зміни вартості фінансових інструментів, якими володіє комерційний банк, внаслідок коливання валютних курсів.

Таблиця 2.5

Середньоринковий валютний курс на 31 грудня 2019-2024 року, грн

Валюта	на 31.12. 2019 р.	на 31.12. 2020 р.	на 31.12. 2021 р.	на 31.12. 2022 р.	на 31.12. 2023 р.	на 31.12. 2024 р.
1 долар США	23,6862	28,2746	27,2782	36,5686	37,9824	42,0390
1 євро	26,4220	34,7396	30,9226	38,9510	42,2079	42,2079

Джерело: дані АТ КБ «ПриватБанк».

Основні валютні позиції АТ КБ «ПриватБанк» представлені в українських гривнях, доларах США та Євро. Політика АТ КБ «ПриватБанк» щодо відкритих валютних позицій відповідає українському законодавству, яке встановлює нормативні ліміти для таких позицій. Департамент ринків капіталу і департамент аналізу активів, зобов'язань та інвестицій АТ КБ «ПриватБанк» здійснюють щоденний контроль дотримання нормативів та показників валютної позиції, шляхом побудови відповідних звітів [30].

Динаміку коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземних валютах (LCRIB) наведено на рис. 2.1.

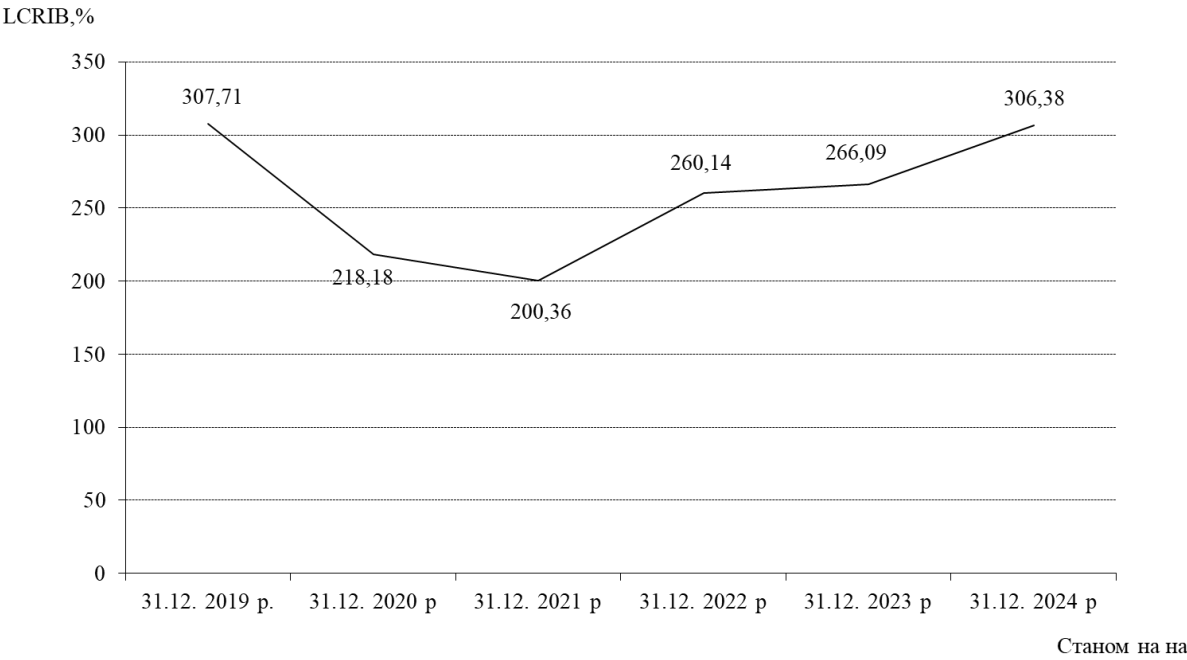

Рис 2.1. Динаміка коефіцієнта покриття ліквідністю за іноземними валютами (LCRIB)

Джерело: дані АТ КБ «ПриватБанк».

Від операцій з валютою, комерційні банки формують фінансові результати (табл. 2.6) в частинах операцій з іноземною валютою та переоцінки іноземної валюти.

Таблиця 2.6

Фінансові результати АТ КБ «Приватбанк» від операцій з валютою за 2021-2024 рр.

Показники	2021 р	2022 р.	2023 р	2024 р.	2024 р, +, - 2021 р.	Темп прирос ту,%
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою, млн. грн	3226	14655	10174	5497	2271	70,4
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти, млн. грн	1017	-7760	-1076	-3201	-4218	-
Фінансові результати від операцій з валютою, млн. грн	4243	6895	9098	2296	-1947	-45,9

Джерело: дані АТ КБ «ПриватБанк».

Чистий прибуток АТ КБ «Приват-Банк» від операцій з іноземною валютою за 2024 рік склав 5497 млн. грн., що більше ніж у 2021 р. на 2271 млн. грн. чи на 70,4%. Поряд з тим, чистий збиток АТ КБ «Приват-Банк» від переоцінки іноземної валюти за 2024 рік рівний 3201 млн. грн., тобто фінансовий результат переоцінки гірше ніж у 2021 р. на 4218 млн. грн. Фінансовий результат АТ КБ «Приват-Банк» від операцій з іноземною валютою за 2024 рік становив 2296 млн. грн., що менше ніж у 2021 р. на 1947 млн. грн. чи на 45,9%.

Основні тенденції валютних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» є такі:

- розширення асортименту валютних операцій: АТ КБ «ПриватБанк» продовжує удосконалювати власні послуги, забезпечуючи клієнтів широким спектром валютних операцій, який включає купівлю-продаж іноземної валюти, обмін валют, можливість швидкого отримання валютного кредиту та інші фінансові інструменти.

- цифровизація валютних операцій: АТ КБ «ПриватБанк» активно розвиває власні онлайн-платформи для здійснення валютних операцій, що дає змогу клієнтам швидко та легко проводити обмін валют, робити перекази та проводити інші фінансові транзакції.

- управління валютними ризиками: АТ КБ «ПриватБанк» надає своїм клієнтам унікальні інструменти та послуги для управління валютними ризиками, такі як опціонні угоди, ф'ючерсні контракти, а також інші деривативні інструменти, які направлені на захист валютних позицій від негативних коливань.

- інтеграція з міжнародними системами: АТ КБ «ПриватБанк» постійно інтегрується з міжнародними платіжними системами, а це дає можливість клієнтам розраховуватися іноземній валюті в будь-якій точці світу та в будь-який час.

- спеціалізовані послуги для корпоративних клієнтів: АТ КБ «ПриватБанк» завжди пропонує індивідуальні рішення для управління

валютними ризиками та надає фінансові консультації для своїх корпоративних клієнтів, що ведуть зовнішньоекономічну діяльність.

– збереження та зміцнення довіри: АТ КБ «ПриватБанк» постійно прагне зберегти та зміцнити довіру своїх клієнтів, пропонуючи надійні та надаючи якісні послуги у сфері валютних операцій.

Основні тенденції розвитку валютних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» направлені на забезпечення ефективного та зручного обслуговування клієнтів у сфері валютних розрахунків, а також на розбудову інструментів для удосконалення управління валютними ризиками.

Висновки до розділу 2

Проведене дослідження показало, що АТ КБ «Приват-Банк» отримав в 2024 р. чистий прибуток у розмірі 40141 млн. грн. На досягненню високого фінансового результату АТ КБ «Приват-Банк» мали і операції з іноземною валютою. За 2024 рік ці операції в сумі принесли банку 2296 млн. грн чистого прибутку. Дослідження також свідчать, що валютні операції в 2024 році були менш ефективними порівняно довоєнного періоду діяльності: чистий прибуток менше ніж у 2021 р. на 1947 млн. грн чи на 45,9%. Поряд з тим, чистий збиток АТ КБ «Приват-Банк» від переоцінки іноземної валюти за 2024 рік рівний 3201 млн. грн, тобто слід шукати напрямки, щодо його покращення.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ

Підвищення ефективності валютних операцій комерційних банків сприяє зростанню їх ефективної діяльності. Як основні проблеми розвитку валютних операцій комерційних банків в сучасних умовах можна назвати наступні: коливання курсу валют, що ведуть до валютного ризику; залежність від капіталу іноземних банків; низький рейтинг українських банків за кордоном; зниження довіри до комерційних банків українських громадян. В умовах воєнного стану для покращення загального становища та безперебійної роботи комерційним банкам необхідно запроваджувати певні заходи щодо посилення валютних операцій. Нижче наведені деякі з шляхів удосконалення валютних операцій комерційних банків:

1. Оптимізація валютних активів і пасивів шляхом вивчення їхньої структури через регулярні проміжки часу для визначення найкращих співвідношень; запровадження автоматизованих систем управління активами та пасивами для прискорення реакції на зміни ринку.

2. Збільшення кількості валютних продуктів і послуг. Відкривати нові продукти, особливо готівкові депозити, кредитні лінії в іноземній валюті. Надавати консультаційні послуги клієнтам комерційного банку з питань ефективного управління валютними ризиками.

3. Для покращення обслуговування клієнтів мати в наявності інтернет-платформу для валютних угод, що позитивно вплине на терміни виконання, а також на своєчасне надання клієнтам курсів валют і по можливості на вигідний їх обмін;

4. Підвищення кваліфікації персоналу: проводити регулярні навчання (семінари) для працівників з питань валютних операцій та управління ризиками; проводити програми обміну досвідом з іншими фінансовими

установами та залучати зовнішніх експертів для підвищення професіоналізму персоналу.

5. Удосконалити систему внутрішнього контролю: посилення внутрішнього контролю та аудиту існуючих систем валютних операцій для зниження ризиків помилок та шахрайства; регулярні перевірки відповідності транзакцій внутрішнім політикам і нормативним вимогам.

6. Розвивати інформаційні технології: постійно впроваджувати нові інформаційні системи для автоматизації валютних операцій та підвищення прозорості таких операцій; використовувати технології штучного інтелекту для аналізу великих баз даних для прогнозування обмінних курсів і використання інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

7. Покращити співпрацю з міжнародними фінансовими інституціями: розширення співпраці з глобальними державними та приватними фінансовими установами для забезпечення більших перспектив для здійснення світових грошових операцій; брати постійну участь у міжнародних фінансових зустрічах та наукових бесідах для обміну досвідом та набуття знань у сфері організації валютних операцій.

8. Удосконалення управління валютним ризиком та інш.

В межах розвитку окремих комерційних банків доцільною є розробка концепції підвищення ефективності управління валютними операціями банку. Серед концептуальних засад ефективності управління валютними операціями варто виділити такі:

1. Управління за принципами злагожденості, концентрації, компетентності, дисципліни, ієрархії;

2. Відновити розбіжності між сумами кредитів і депозитів в іноземній валюті, оскільки цей фактор негативно впливає на прибутковість фінансових установ, стабільність обмінного курсу, інфляційні коливання тощо.

3. Врахування залежності від багатьох внутрішніх і зовнішніх елементів впливу.

Основними особливостями валютних ризиків є непередбачуваність і волатильність. Імовірність їх виникнення та рівень впливу на фінансову установу визначаються не лише внутрішніми факторами, а й зовнішніми факторами, зокрема змінами законодавства, політичною та економічною стабільністю в країні, а також коливаннями інфляції.

Ефективний алгоритм управління валютними ризиками в АТ КБ «ПриватБанк» передбачає проведення ідентифікації та оцінка валютного ризику та ступеня його впливу на фінансові результати діяльності банку. Існує кілька методів хеджування валютних ризиків, серед яких: кредитування та розміщення інвестицій в іноземній валюті; структурний взаємозалік активів, зобов'язань, кредиторської та дебіторської заборгованості; паралельні позики; балансування міжбанківських валютних потоків; валютні резерви або буфери; операції з валютними деривативами; створення центрів виставлення рахунків; факторинг заборгованості тощо.

Стратегічні варіанти управління валютним ризиком АТ КБ «ПриватБанк» можуть бути представленими такими стратегіями:

Стратегія диверсифікації валютних операцій і впровадження нових продуктів. Поняття стратегії управління валютними ризиками полягає в розподілі ризиків за численними інструментами та напрямками. Диверсифікація діяльності знижує коефіцієнт збитків через неправильні управлінські рішення та непередбачені зміни зовнішнього середовища;

Стратегія, спрямована на задоволення потреб обраної групи користувачів валютних депозитних послуг. Стратегія може бути застосована до всього ринку, а ресурси банку обмежені, тому доцільно було б підвищити стандарт валютних операцій для окремого сегмента, зосередившись на цьому. Досить важливе місце в цій стратегії займають методи прогнозування.

Стратегія розвитку нової послуги з обслуговування валютних операцій. Диверсифікований валютний ризик в межах обмеженого кола клієнтів.

Стратегія безпеки, мінімізація ресурсів по можливості, щодо валютних операцій. Зменшення ризиків за рахунок спрощення або зручності здійснюваних валютних операцій.

Основні напрямки управління валютними операціями АТ КБ «ПриватБанк» повинні бути такими:

1. Управління факторами функціонування залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів.
2. Управління має компенсувати дисбаланс між кредитним портфелем і депозитним портфелем в іноземній валюті.
3. Постійне хеджування валютного ризику банку.

Отже, якісне управління фінансовими ризиками дозволить АТ КБ «ПриватБанк» зменшити збитки отримані внаслідок коливання валютних курсів.

Висновки до розділу 3

Впровадження запропонованих заходів мають не лише покращити роботу АТ КБ «ПриватБанк» та інших комерційних банків, а й виділити їх на фінансовому ринку, збільшити клієнтську базу та підвищити їх конкурентну позицію. Ефективні варіанти управління валютним ризиком АТ КБ «ПриватБанк» можуть бути представленими такими стратегіями: диверсифікації валютних операцій чи продуктів; розвитку нової послуги з обслуговування валютних операцій; безпеки валютних операцій.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження сформовано такі висновки:

1) Валютні операції – це фінансові операції, суть яких полягає у купівлі-продажі валютних цінностей, або цінних паперів, номінальна вартість яких виражена у валюті, а також міжнародні грошові перекази у валюті.

2) Виявлено, що в нинішніх нестабільних умовах АТ КБ «ПриватБанк» представляє собою життєво важливу інфраструктуру для української економіки. Показники ефективного управління АТ КБ «ПриватБанк» підкреслюють його високі фінансові та направленість до сталого розвитку. Навіть у ці важкі воєнні роки, банк залишається прибутковим і з року в рік покращує свою діяльність. За фінансовими показниками АТ КБ «Приват-Банк» залишається успішним навіть не зважаючи на повномасштабне вторгнення. Завдяки виваженому фінансовому управлінню АТ КБ «Приват-Банк» отримав в 2024 р. чистий прибуток у розмірі 40141 млн. грн., що краще від 2023 р. на 2376 млн. грн чи на 6,3% та більше від рівня прибутку в 2020 р. на 15845 млн. грн чи на 65,2%.

3) Встановлено, що традиційними операціями із іноземною валютою у АТ КБ «ПриватБанк» можна вважати такі: поточні та розрахункові рахунки в іноземній валюті та банківські депозити; перекази в іноземній валюті; готівкова купівля та продаж іноземної валюти; робота з похідними фінансовими інструментами в іноземній валюті; обслуговування клієнтів за операціями з іноземною валютою.

4) Визначено, що перевагами валютно-обмінних операцій АТ КБ «Приват-Банк» для юридичних осіб і підприємців є: автоматичний продаж валюти; зручний час торговельної сесії, можливість дізнатися курси обміну валют у «Приват24 для бізнесу», можливість купувати та перераховувати валюту контрагенту за 1 день, можливість купувати та продавати валюту без комісії в тарифному пакеті «Бізнес ПРО», обмін валют за вигідним курсом.

5) Дослідження основних тенденцій показало, що чистий прибуток АТ КБ «Приват-Банк» від операцій з іноземною валютою за 2024 рік склав 5497 млн. грн., що більше ніж у 2021 р. на 2271 млн. грн. чи на 70,4%. Поряд з тим, чистий збиток АТ КБ «Приват-Банк» від переоцінки іноземної валюти за 2024 рік рівний 3201 млн. грн., тобто фінансовий результат переоцінки гірше ніж у 2021 р. на 4218 млн. грн. Фінансовий результат АТ КБ «Приват-Банк» від операцій з іноземною валютою за 2024 рік становив 2296 млн. грн., що менше ніж у 2021 р. на 1947 млн. грн. чи на 45,9%. Основні тенденції розвитку валютних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» направлені на забезпечення ефективного та зручного обслуговування клієнтів у сфері валютних розрахунків, а також на розбудову інструментів для удосконалення управління валютними ризиками.

6) Усі валютні операції АТ КБ «ПриватБанк» пов'язані з валютним ризиком, як ризиком зміни вартості фінансових інструментів, якими володіє комерційний банк, внаслідок коливання валютних курсів. Ефективний алгоритм управління валютними ризиками в АТ КБ «ПриватБанк» передбачає проведення ідентифікації та оцінка валютного ризику та ступеня його впливу на фінансові результати діяльності банку. Існує кілька методів хеджування валютних ризиків, серед яких: кредитування та розміщення інвестицій в іноземній валюті; структурний взаємозалік активів, зобов'язань, кредиторської та дебіторської заборгованості; паралельні позики; балансування міжбанківських валютних потоків; валютні резерви або буфери; операції з валютними деривативами; створення центрів виставлення рахунків; факторинг заборгованості тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

4. Андрущенко І. Г. Валютні операції як інструмент у механізмі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2024. Вип. 1. С. 5-10.

5. Ачкасова С. А., Єфимова М. С. Теоретичні аспекти обліку та контролю валютних операцій. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2024. № 3. С. 9-12.

6. Балицька М. В., Пукас Т. В. Функціонування державного банківського сектору в умовах воєнного стану в Україні. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_4_45 (дата звернення 07.05.2025).

7. Башинський В. Функціонування АТ КБ "Приватбанк" в умовах воєнного стану: фінансовий аспект *Студентські наукові читання 2024*. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету, 28 листопада 2024 р. Житомир : Поліський національний університет. 2024. С. 15-19.

8. Бечко П. К., Бондаренко Н. В., Власюк С. А. Комплексна оцінка ефективності діяльності комерційних банків. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2022. Вип. 101(2). С. 30-37.

9. Бондарєва Т. Г., Немкович О. Б.. Сучасний стан правового забезпечення здійснення валютних операцій суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2018. Вип. 4. С. 15-23.

10. Гошовська В. В., Бойко Н. В., Наконечна С. А. Особливості проведення аудиту валютних операцій підприємств, що підлягають фінансовому моніторингу. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 55(2). С. 46-52.
11. Грабчук О. М., Марецька О. С. Забезпечення ефективності функціонування механізму активних банківських операцій в умовах війни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 75-80.
12. Дема Д., Башинський В. Сучасні аспекти валютних операцій комерційних банків України. збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції «Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків» (м. Кам'янець-Подільський, 04 квітня 2025 року). Кам'янець-Подільський: Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2025. 358 с.
13. Демчук Н. І., Довгаль О. В., Владика Ю. П. Банківські операції : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2017. 461 с.
14. Денисенко М. П., Лакомова Н. Д. Вдосконалення та впровадження інноваційних банківських послуг на прикладі ПАТ КБ "ПриватБанк". *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_11_7 (дата звернення 02.05.2025).
15. Деркач Ю. Б. Управління валютною діяльністю банків в умовах невизначеності. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 5. С. 124-128.
16. Зайцева І. Ю., Бобров Ю. І. Розвиток активних операцій комерційних банків. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020-2021. № 72-73. С. 15-22.
17. Заячківська О. В., Сиротюк О. Ю. Фінансова безпека банківського сектору України. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. *Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 33-41.
18. Іванов Ю. А. Сучасні тенденції валютного регулювання та їх значення для функціонування критичної інфраструктури у банківській системі України. *Молодий вчений*. 2019. № 1(1). С. 166-170.

19. Кльоба Л. Г. Управління суттєвими банківськими ризиками в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2024. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_5_40 (дата звернення 08.05.2025).
20. Ковтуненко К. В., Лихащенко К. О., Белобров О. Д. Валютні послуги передових банків України для моряків. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 12(1). С. 14-18.
21. Коробцова Д. В. Класифікація валютних операцій та методів контролю за валютним ринком в Україні. *Право і суспільство*. 2017. № 5(2). С. 156-160.
22. Котік Б.С., Смолінська С.Д. Функціонування банківського сектору України в період воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 10 (122). С. 213-217.
23. Криворучко О. В., Погребняк Р. О. Управління проєстом розроблення мобільного додатка для бронювання готівкової валюти в установі банку. *Управління розвитком складних систем*. 2024. Вип. 58. С. 74-79.
24. Лебідь О. В., Чорнобай А. С. Визначення рівня ефективності валютних операцій банків. *Фінансовий простір*. 2015. № 4. С. 59-64.
25. Лучникова Т. П., Безбожна А. О. Валютні операції як основа валютного ринку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2017. № 14. С. 131-134.
26. Любіч О. О., Олійник Д. І., Свистун А. О. Стратегічні імперативи функціонування банків державного сектору на повоєнному етапі. *Фінанси України*. 2023. № 4. С. 36-54.
27. Марченко О. В., Белікова Т. В., Скорняков А. С. Управління валютними операціями банку. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 47(2). С. 97-100.
28. Момот Ю.Г., Дунайчук С.М. Стратегія хеджування валютних ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 17. С.382-390.

29. Остапенко Т. Г., Данілова Е. І., Попова Д. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції як складова корпоративного бізнесу. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2023. Вип. 3. С. 93-102.

30. Офіційний сайт ПАТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/ua/> (дата звернення 17.05.2025).

31. Пацула О. І., Наконечна Н. В. Аналіз стійкості банківської системи України у період воєнного стану. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна*. 2023. Вип. 1. С. 62-67.

32. Паянок Т. М., Каменчук М. П. Аналіз і прогнозування результатів діяльності банку (на прикладі ПАТ КБ "Приватбанк"). *Облік і фінанси*. 2019. № 4. С. 78-87.

33. Петик Л. О., Нурієва В. Р. Управління валютними ризиками банківських установ в сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2023. Вип. 4. С. 86-91.

34. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 00 р. №2121-III (із змінами). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення 07.05.2025).

35. Про валюту і валютні операції: Закон України 21 червня 2018 року № 2473-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення 07.05.2025).

36. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. №679 (із змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 07.05.2025).

37. Прокоф'єва О. В. Розвиток банківського сектору України в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 8. С. 108-112.

38. Рахман М. С., Мангушев Д. В. Аналіз конкурентних переваг ПАТ КБ "ПриватБанк" серед банківських установ з державним капіталом. *Бізнес Інформ*. 2018. № 4. С. 344-350.

39. Рахман М. С., Сасонін Д. А. Аналіз стану та вдосконалення банківських операцій України з іноземною валютою. *Бізнес Інформ*. 2019. № 9. С. 223-230.

40. Рета М. В. Облікове забезпечення операцій в іноземній валюті: окремі аспекти. *Молодий вчений*. 2017. № 2. С. 312-318.

41. Річні звіти АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2024 роки. URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>(дата звернення 15.05.2025).

42. Соколовська І. П., Пейков О. В. Національний феномен рентабельності банків в умовах війни. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 184-193.

43. Харабара В. М., Грешко Р. І., Третьякова О. В., Гладчук О. М. Стан розвитку активних операцій в банківській системі України. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2023. № 2. С. 76-82.